

Blommor på mossgrund vid en spårvagnshållplats i Helsingfors (foto: Sofie Henricson)

Nytt projekt om motivationen att lära sig svenska i finska grundskolor

Svensklärare har glädjen att få jobba med ett språk de gillar. Genom att erbjuda högklassig undervisning i svenska bidrar ämneslärare och klasslärare på ett centralt sätt till att även de framtida generationerna kan och vill kommunicera på svenska.

Det här arbetet är guld värt för de individer som utvecklar sina svenskkunskaper med stöd av undervisningen. De lärare som undervisar i svenska är också på en mer övergripande nivå centrala aktörer, som lägger grunden för svenskans framtid i det finländska samhället. Att Finland har en befolkning som behärskar svenska känns allt viktigare i en tid där den globala geopolitiken söker nya former och Norden framstår som en allt betydelsefullare referensram.

Det är med andra ord av största vikt att vi har möjlighet att erbjuda inspirerande undervisning i svenska till både

förstaspråkstalare och andraspråkstalare. Motivationen är en central drivkraft i lärandeprocessen och avgörande för elevers vilja att engagera sig i en uppgift samt att fortsätta anstränga sig även när uppgiften upplevs som utmanande eller kräver ihärdighet. En motivationsfrämjande lärandemiljö kan därför anses vara en grundläggande förutsättning för högklassig svenskundervisning och i förlängningen för goda svenskkunskaper i Finland.

När det gäller motivationen att lära sig svenska som andra inhemska språk i den finskspråkiga utbildningen i Finland finns det dessvärre många tecken

på att motivationen ofta brister, på alla utbildningsnivåer. Den slutsatsen kan dras utifrån två färskas rapporter om lärresultaten i svenska i grundskolan (Härmälä & Marjanen 2023a, 2023b) samt av Taina Juurakko-Paavolas utredning (2024), som behandlar följderna av att svenska inte längre är ett obligatoriskt prov i studentexamen.

Projektet Mossa

För att ta tag i denna centrala utmaning för framtidens svenskkunskaper i Finland inleddes ett nytt forskningsprojekt i januari 2026, som pågår fram till slutet av 2029. Akronymen för projektet är MOSSA (Grogrund för svenskkunskaper i framtidens Finland – Motivation att lära sig svenska som det andra inhemska språket i den grundläggande utbildningen). Med projektnamnet vill vi lyfta fram att motivationen utgör en bördig grogrund där vackra svenska

kunskapsblommor kan växa.

Projektet finansieras av Svenska litteratursällskapet i Finland och Svenska kulturfonden, och genomförs vid Helsingfors universitet, i samarbete med Åbo Akademi. Projektet består av två forskargrupper. I projektgruppen vid humanistiska fakulteten ingår Sofie Henricson, Therese Lindström Tiedemann, Eeva-Liisa Nyqvist och Anne-Maj Åberg. Projektgruppen vid pedagogiska fakulteten består av Kirsi Wallinheimo, Raisa Carpelan, Anna Widlund (vid Åbo Akademi) och projektassistenten Henni Kuitunen. Grupperna kompletteras längre fram med bland annat doktorander och fler projektassistenter.

Projektet bygger på vetenskapliga målsättningar om att utreda vad motivationen att lära sig svenska i årskurs 6–9 i finskspråkiga grundskolor egentligen handlar om. Här utgår projektet från aktuell internationell motivationsforskning och spinner vidare på tidigare forskning om motivation i svenskinlärning i finländsk kontext, bland annat en färsk doktorsavhandling av Eero Talonen (2024). Projektet har också ett genomgående verksamhetsutvecklande syfte och hoppas kunna bidra med konkreta förslag till hur motivationen att lära sig svenska kan främjas strategiskt i klassrummen. Med den verksamhetsutvecklande dimensionen deltar projektet i det aktiva och mångsidiga utvecklingsarbetet för bättre svenskkunskaper i Finland som pågår på många håll i landet, bland annat vid Språkambassadörerna, Svenska nu, Utbildningsstyrelsen och Föreningen Svensklärarna i Finland, som också utger den här medlemstidningen. På Mossa-projektets webbplats <https://blogs.helsinki.fi/mossa-motiva->

tion-svenska/ finns det lite mer information om projekthelheten.

Internationell motivationsforskning visar att motivation är ett mångdimensionellt fenomen som formas av bland annat elevers uppfattningar om sin egen förmåga samt de värden och betydelser de tillskriver ett ämne. Samtidigt utvecklas motivation inte enbart inom individen, utan är starkt förankrad i den sociala miljön där eleven befinner sig. Läraren har därmed en viktig roll i att strategiskt och målmedvetet skapa motivationsfrämjande lärmiljöer som främjar och upprätthåller motivation hos alla elever.

Vill du samarbeta med Mossa-projektet?

Parallellt med den oroväckande trenden med sjunkande svenskkunskaper i Finland finns det flera svensklärare som lyckats skapa motivationsfrämjande klassrum där eleverna lär sig svenska med stormsteg. Förutom de mörka moln som hopar sig över svenskan i Finland finns det därmed många solglimtar, och om vi kan sprida och implementera de här inspirerande exemplen i större skala kan vi förhoppningsvis långsiktigt få de negativa kurvorna att vända.

Brinner du för att utveckla svenskundervisningen? Har du utvecklat pedagogiska upplägg och fått arbeta med motiverade elever som jobbar målmedvetet och engagerat för att på riktigt lära sig svenska? Eller tvärtom, känner du att du vänt på alla stenar men trots det undervisar klassrum med ett helt gäng omotiverade elever? Eller har du reflektioner kring vad som verkar bidra till att eleverna blivit mer eller mindre motiverade att lära sig svenska? Om du svarar ja på

en eller flera av de här frågorna hoppas vi du överväger att samarbeta med Mossa-projektet!

I projektet ser vi fram emot att samarbeta med svensklärare och skolor på olika håll i Finland. Vill du delta i projektet exempelvis genom att ställa upp på en intervju, låta oss observera svensklektioner i din skola eller bidra till projektets vetenskapliga studier eller motivationsfrämjande materialproduktion? Hör gärna av dig i så fall! Du når oss på mejladressen mossa@helsinki.fi, eller genom att kontakta projektledarna Sofie Henricson eller Kirsi Wallinheimo. □

Litteratur

Härmälä, M. & Marjanen, J. 2023a. A-ruotsin oppimistulokset perusopetuksen päättövaiheessa 2022. (Julkaisut 24:2023.) Helsingfors: Nationella centret för utbildningsutvärdering.

Härmälä, M. & Marjanen, J. 2023b. B1-ruotsin oppimistulokset perusopetuksen päättövaiheessa 2022. (Julkaisut 10:2023.) Helsingfors: Nationella centret för utbildningsutvärdering.

Juurakko-Paavola, T. 2024. Selvitys toisen kotimaisen kielen ylioppilastutkinnon pakollisuuden poistamisen vaikutuksista Suomen kielitaidon kannalta. Utredning om vilka konsekvenser slopandet av det andra inhemska språket som obligatoriskt ämne i studentexamen har för språkkunskaperna i Finland. (Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2024:14.) Helsingfors: Undervisnings- och kulturministeriet.

Talonen, E. 2024. Muntlig kommunikativ svenska i den grundläggande utbildningen. En longitudinell studie om elevernas språkutveckling i och deras attityder till studier i B1-svenska i årskurserna 7–9. Doktorsavhandling. Uleåborgs universitet.

Författare:

Sofie Henricson, Helsingfors universitet, PB 24 (Unionsgatan 40), 00014 Helsingfors universitet, sofie.henricson@helsinki.fi, 0415077187

Kirsi Wallinheimo, Helsingfors universitet PB 9 (Brobergsterrassen 5A), 00014 Helsingfors universitet, kirsi.wallinheimo@helsinki.fi, 0504480528

Anna Widlund, Åbo Akademi, Academill, Strandgatan 2, 65100 Vasa, anna.widlund@abo.fi, 0408616292

Therese Lindström Tiedemann, Helsingfors universitet, PB 24 (Unionsgatan 40), 00014 Helsingfors universitet, therese.lindstromtiedemann@helsinki.fi, 0504482406

Eeva-Liisa Nyqvist, Helsingfors universitet, PB 24 (Unionsgatan 40), 00014 Helsingfors universitet, eeva-liisa.nyqvist@helsinki.fi, 0408273483

Anne-Maj Åberg, Åbo universitet, Arcanumgränden 1, 20500 Åbo, anne-maj.berg@utu.fi, 050595 4835